

Winston Churchill: výzva k vytvoření Spojených států evropských

Winston Churchill 1874 - 1965

Bývalý armádní důstojník, válečný zpravodaj a britský premiér Winston Churchill (premiérem byl v letech 1940–45 a 1951–55) jako jeden z prvních vyzýval k vytvoření „Spojených států evropských“. Zkušenosti z druhé světové války jej přesvědčily, že mír může zaručit jedině sjednocená Evropa. Jeho cílem bylo v Evropě jednou provždy vymýtit zlo nacionalismu a rozpoutávání válečných konfliktů.

Své závěry, k nimž došel na základě historické zkušenosti, zformuloval ve slavném projevu ke studentům předneseném v roce 1946 na curyšské univerzitě: „Existuje lék, který... by během několika let učinil celou Evropu... svobodnou a... šťastnou. Tímto lékem je obnova evropské rodiny, nebo její co největší možné části, a vytvoření struktury, díky níž by mohla žít v míru, bezpečí a svobodě. Musíme vybudovat něco jako Spojené státy evropské.“

Vůdčí osobnost protihitlerovské koalice se tak stala aktivním bojovníkem za sjednocení Evropy.

Winston Churchill se proslavil i jako malíř a spisovatel. V roce 1953 mu byla udělena Nobelova cena za literaturu.

Mládí

Winston Churchill se narodil 30. listopadu 1874 do šlechtické rodiny Spencer-Churchillů, vévodů z Marlborough, jeho matka však pocházela z Ameriky. Po bezstarostných dětských letech se v roce 1888 začal vzdělávat na přední chlapecké škole Harrow. Jeho studijní výsledky ovšem nebyly nijak mimořádné a škola jej proto nebavila.

Poté, co školu v roce 1893 ukončil, se mu na třetí pokus podařilo dostat se na Královskou vojenskou akademii v Sandhurstu. Po jejím absolvování nastoupil vojenskou kariéru a během dalších pěti let bojoval v bitvách na třech kontinentech, obdržel čtyři medaile a Řád za zásluhy, napsal pět knih a získal křeslo v parlamentu – to všechno před svými 26. narozeninami.

Politická kariéra

V době, kdy Churchill sloužil v britské armádě, pracoval také jako válečný dopisovatel. Proslavil se, když byl jako válečný zpravodaj v búrské válce v jižní Africe zajat a uvězněn, ale z vězení se mu podařilo uniknout a v roce 1900 se vrátil do Anglie, aby zde nastoupil politickou kariéru. Dosáhl zvolení do parlamentu a působil v několika vládách jako ministr vnitra a první lord admirality (ministr odpovědný za vojenské námořní síly). Po nevydařené speciální vojenské akci byl v roce 1915 donucen k rezignaci. Rozhodl se, že znovu vstoupí do armády, a ujal se vedení šestého praporu královských skotských střelců v zákopové válce ve Francii. Když v roce 1917 vznikla nová vláda, stal se ministrem pro výrobu a distribuci válečného materiálu. Do roku 1929 Churchill zastával všechny nejdůležitější ministerské funkce s výjimkou postu ministra zahraničních věcí.

V roce 1929 se politicky odcizil své straně konzervativců. Začalo tak jeho životní období známé jako „divoká léta“. Churchill pokračoval v psaní a stal se velice plodným a hojně vydávaným autorem článků a knih. Patřil k malému okruhu lidí, kteří dlouho před začátkem druhé světové války jako první rozpoznali rostoucí hrozbu Hitlerova nástupu k moci, a byl první, kdo své obavy vyjádřil nahlas.

Churchill a jeho vítězné „V“ během projevu na Evropském kongresu v Haagu v roce 1948.

Druhá světová válka

V roce 1939 se Churchillovy předpovědi naplnily a vypukla druhá světová válka. Roku 1940 se stal ministerským předsedou a v těžkých válečných dobách stál v čele Velké Británie, kde svými podnětnými projevy dodával britskému národu naději i odhodlání. Tím, že zarytě odmítal uvažovat o porážce nebo vyjednávání s nacisty, Brity povzbuzoval v jejich boji, a to zejména na začátku války, kdy Británie zůstávala ve svém aktivním odporu proti Hitlerovi sama. Po skončení války však prohrál volby. Neztratil ovšem nic ze své schopnosti správně předpovídat budoucí vývoj událostí, což dokazuje jeho slavný projev ve Fultonu v americkém státě Missouri o hrozbě ze strany sovětských komunistů, v němž poprvé použil všeobecně známý výraz „železná opona“.

„Spojené státy evropské“

V roce 1946 Churchill na curyšské univerzitě veřejně přednesl další slavný projev, v němž obhajoval myšlenku „Spojených států evropských“ a naléhal na obyvatele Evropy, aby se přestali zabývat hrůzami minulosti a dívali se do budoucna. Prohlásil, že Evropa si nemůže dovolit dál s sebou vláčet břemeno nenávisti a touhy po pomstě, vyvolané zraněními a křivdami minulosti, a že prvním krokem k obnovení „evropské rodiny“ spravedlnosti, soucitu a svobody musí být „vybudování něčeho jako Spojených států evropských. Jedině tak se budou moci stovky milionů tvrdě pracujících začít znovu radovat z obyčejných věcí a věřit, že stojí za to žít“.

Rada Evropy

Se svou představou o vytvoření Spojených států evropských byl Churchill jedním z prvních, kdo obhajovali sjednocení Evropy. Mělo zajistit, že se zvěrstva dvou světových válek nebudou už nikdy opakovat. Prvním krokem se mělo stát vytvoření Rady Evropy. V roce 1948 byl Churchill čestným předsedou velkého Evropského kongresu v Haagu, na němž se setkalo na 800 zástupců všech evropských zemí.

To vedlo k založení Rady Evropy dne 5. května roku 1949, jejíhož prvního zasedání se Churchill osobně zúčastnil. Jeho výzvu lze chápat jako impuls k dalšímu sjednocování, na němž se později domluvili účastníci konference v italské Messině v roce 1955, která o dva roky později vedla k podpisu Římských smluv. Jako první Churchill přišel rovněž s myšlenkou „evropské armády“, která by Evropu chránila a zajistila evropské diplomacii sílu. Vedle toho byl v roce 1959 založen Evropský soud pro lidská práva – deset let od chvíle, kdy Churchill začal tuto myšlenku prosazovat.

Díky tomu, že inspiroval evropské obyvatele a působil jako stmelující prvek ve společném boji proti nacismu a fašismu, se Winston Churchill stal hybnou silou sjednocení Evropy a také za něj aktivně bojoval.